

*Fehér Lóránt PhD-hallgató,
Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar
Agrárjogi és Környezetvédelmi Jogi Tanszék*

Farkas Csaba – Jenovai Petra – Nótári Tamás – Papp Tekla: Társasági jog

Farkas Csaba – Jenovai Petra – Nótári Tamás – Papp Tekla: Társasági jog című 534 oldalas könyv 2009 őszén jelent meg a szegedi Lectum Kiadó gondozásában. Az igényes kivitelű könyv szerzői szakmájuk ismert és elismert képviselői.

Jelen könyv a társasággá szerveződés minden mozzanatát be kívánja mutatni, az első szerveződő lépésektől egészen a megszűnésig. Részletesen ismerteti a különböző társasági formák jogi ismérveit, annak előnyeivel és hátrányaival együtt. Annak ellenére, hogy nem is olyan régen jelentős mértékben módosultak a társasági törvény és a cégtörvény rendelkezései, sőt azok hatálybalépése óta eltelt röpké kis időben is folyamatos jogszabály változtatások történtek, a könyv naprakész. A könyv XI. részre tagolódik, amelyek rövid ismertetésére alábbiakban kerül sor.

Az I. rész: Jogdogmatikai alapok. A négy fejezetre tagozódó rész bemutatja a társasági jog fogalmát, helyét és fejlődését a magyar jogrendszerben, továbbá ismerteti a társasági jog alapelveit és definiálja a társasági jogviszonyt és a különböző gazdasági társaságokat. A fejezet erénye, hogy kiemelten foglalkozik a társasági jognak a polgári joggal való kapcsolatára, felhívva a figyelmet a különböző nehézségekre is.

A II. rész: Az eredeti alapítás. A hét fejezetről álló rész ismerteti a társasági szerveződés fogalmát, leírja annak megkötésének és módosításának a lehetőségeit, valamint foglalkozik a társasági szerveződés érvénytelenségének az eseteivel is. Bemutatja a cégnévvel, mint az adott társaságnak a partnerek és az ügyfelek számára egyedi azonosítást szolgáló meghatározó eszközzel szemben támasztott követelményeket és azok miértjét is. Ismerteti a különböző a társasági formák alapításhoz szükséges minimális tőke mértékét, és foglalkozik az alapításhoz szükséges tőke helyettesítéséről szolgáló apport (vagyon értékkel rendelkező dolog, jog vagy például szellemi alkotás) értékének nem minden esetben könnyű meghatározásával is, amely

segítséget nyújt a mindennapi gyakorlat számára. Ezt követően a cégképviselő és a cégjegyzés módjainak a bemutatása következik. A II. rész a társaság életének a társasági szerződésnek a cégbírósághoz való benyújtását követő szakaszával, az előtársaságként való működéssel zárul.

A III. rész. Származtatott alapítás. Ez a három fejezetből álló rész, egy új társaságnak valamilyen jogelőd társaság formaváltása – egyesülés, összeolvadás, beolvadás, szétválás, különválás, kiválás – következtében létrejöttének az eseteit mutatja be, kiemelve ennek határidőbeli és illetékességi szabályait.

A IV. rész: A gazdasági társaság szervezete. A IV. rész négy fejezetből áll és a különböző formájú gazdasági társaságok eltérő szervezeti felépítését mutatja be. A különböző elnevezésű legfőbb döntést hozó testületnek és annak a szerveinek az ismertetésére vállalkozik – kitérve a mindennapi életben számos bírósági eljárás tárgyát képező hatáskör, a legfőbb döntéshozó szerv rendes és rendkívüli összehívásának, valamint annak határozatképességhez szükséges követelményeinek kérdésére – a könyv jelenleg ismertetésre kerülő része. A vezető tisztségviselővel szembeni követelmények, annak feladatainak és a tisztséggel járó felelősségről is itt olvashat a társasági joggal behatóbban foglalkozni kívánó egyetemi hallgató vagy érdeklődő. A könyv a szervezetrendszeren belül foglalkozik a felügyelőbizottsággal és bemutatja a könyvvizsgáló szerepét is.

Az V. rész: A gazdasági társaságok törvényes működésének biztosítékai. A bírói, szervezeti és tagi kontrollon túl didaktikusan felépítve kerülnek bemutatásra mind a cégbírósági, mind a választottbírósági eljárás lépései és jellemzői.

A VI. rész: A gazdasági társaságok megszűnésének általános szabályai. A hét fejezetből álló rész nagyon is aktuális napjainkban, amikor sajnos temérdek cég küzd fizetési nehézségekkel, likviditási gondokkal, vagy esetleg már a fizetéseképtelenségük is megállapítható külső gazdasági tényezők, piacvesztés vagy a rossz gazdálkodás, vezetői hiba vagy valamely más ok miatt. Ebből a részből ismerhető meg a gazdasági társaságok jogutóddal vagy jogutód nélküli megszüntetésének esetei. Az utóbbin belül – a vonatkozó szabályokkal együtt – bemutatásra kerül a végelszámolás önkéntes, kényszer és egyszerűsített esete, valamint a felszámolási eljárás. A fizetési nehézségekkel küzdő társaság részére átmeneti fizetési moratóriumot biztosító és egy reorganizációs program kidolgozását előíró eljárás, a csődeljárás szintén ebben a részben kerül ismertetésre, annak ellenére, hogy ezen eljárás nem eredményezi – sőt inkább az elkerülni hivatott – a társaság megszüntetését. A gazdasági társaságok megszűnésének módozataként még az ún. megszüntetési eljárás is

ismertetésre kerül. A jogutód nélkül megszűnt gazdasági társaság utóbb ismertté vált vagyontárgyának sorsát meghatározó vagyonrendezési eljárással és a megszűnt gazdasági társaság tartozásaiért való helytállás szabályainak ismertetésével zárul e rész.

A VII. rész: *A kooperációs társaság* című rész az egyesüléssel, egy atipikus jellegű társasággal foglalkozik, amely nem önálló nyereségre törekszik, hanem a tagok nyereségességét és érdekérvényesítését kívánja előmozdítani. Az egyesülés ugyan nem gazdasági társaság, de a létrejöttének, működésének, valamint a megszűnésének bemutatása a többi társasági formánál használt módszertan szerint történik.

A VIII. rész: *A jogi személyiség nélküli gazdasági társaságok*. A két fejezetből álló rész a közkereseti társaság és a betéti társaság fogalmával, alapításának feltételeivel, vagyonával, szervezeti működésével és a megszűnésével foglalkozik. Ebben a részben tájékozódhatunk részletesebben arról, hogy hogyan is érvényesül a háttérfelelősség a jogi személyiség nélküli gazdasági társaság tartozásaiért.

A IX. rész: *A jogi személyiségű gazdasági társaságok*. Ez a rész a korlátolt felelősségű társaság és a részvénytársaság szabályait bemutató fejezetekre tagolódik. Mindkét társasági forma meghatározásán túl ismertetésre kerülnek az alapítás szabályai, a tagok jogai és kötelezettségei, a szervezeti működésük, valamint a két társasági forma megszűnésére vonatkozó szabályok. A korlátolt felelősségű társaság esetében a fejezet részletesen kifejti a mellékszolgáltatás és az üzletrészre vonatkozó szabályozást. A zártkörűen működő és a nyilvánosan működő részvénytársaság jogi sajátosságai is ebben a részben kerültek bemutatásra.

A VIII. és a IX. rész elolvasása után megállapítható, hogy a jogi személyiség nélküli gazdasági társasági formák és a jogi személyiségű gazdasági társaságok esetében egyaránt átlátható és mindenre kiterjedően aprólékos működési szabályokat találhatunk, amelyek jelen formában történő ismertetése a napi gyakorlatban a felmerülő jogi kérdésekhez világosan megfogalmazott, alapos segítséget nyújt.

A X. rész: *Konszernjog* a társasági jog speciális területe. A már önállóan működő, különböző gazdasági társaságok gazdaságilag egységet képező formációjának – elismert vállalatcsoport és tényleges vállalatcsoport – működési szabályait e két fejezetre tagolt részből ismerheti meg az olvasó a szűkebb és a tágabb értelemben vett konzernjog különös szabályaival együtt.

A XI. rész: *A társasági jog európai dimenziói*. Nótári Tamás egyetemi docens a múltban (ókor, középkor, újkor) gyökerező társasági jog csíráitól haladva mutatja be a

fejlődést a napjainkat meghatározó Európai Unió szabályozásig. Az első fejezet a társasági jog európai fejlődésébe nyújt bepillantást, amely során az ókori Egyiptom szerződéseinek a modern társasági szerződésben is megjelenő hasonló jogviszonyokat szabályozó elemeit figyelheti meg az olvasó. A visszatekintés bemutatja, hogy Babilóniában már ismerték a társasági-, a hitel- és a szállítási szerződést, valamint a bankszerű ügyleteket és a havi kamatszámítást is, de hangsúlyozza, hogy ezeknek a kereskedőkre vonatkozó önálló jogi léte még nem mutatható ki.

Az antik Hellasz kapcsán említésre kerül, hogy a szabályozás különbséget tett a belföldi és a tengerentúli kereskedelem között és magas szintű bankrendszer épült ki és működött. A két rivális – Athén és Spárta – között a kereskedelmet megítélő jelentős felfogásbeli különbségről is szó esik.

Az antik Rómában a fejlett kereskedelem igényeit szolgáló jogi intézmények ugyan kialakultak, ám *ius specialénak* tekinthető, avagy társasági jog nem alakult ki. A római jogban a társaság (*societas*) nem más, mint személyek szövetkezése megengedett vagyoni célra. A társaság nem jogalany, nem jogi személy, tehát külön vagyonnal sem rendelkezik, ám számos szabály befolyásolta a működésüket.

A középkori Európában olyan társasági formák alakultak ki, amelyek a befektetők és a kereskedők kockázatát megosztani voltak hivatottak, ilyenek tekinthető az itáliai *commenda* vagy *compagnia*, amelyeknek az alapjai a római jogban gyökereznek. Angliában az első társasági formák a középkori kereskedelmi céhek utódai voltak, melyek működésére az uralkodók mindig nagy hatással voltak. Az újkori társasági formáknál francia, német, osztrák, holland, olasz, spanyol, svéd, brit és orosz formációi kerülnek bemutatásra.

A második fejezet az Európai Unióbeli társasági jog vázlatos áttekintését mutatja be. Olyan kérdésekre kapunk választ, pl., hogy mit takar a társaságalapítás szabadsága, melyek a társasági jogi jogharmonizáció alapjai, milyen az Európai Közösség társasági jogi alkotása, melyek az irányelvtervezetek, mit nevezünk szupranacionális társasági formának, hogyan lehet európai gazdasági egyesülést (*ege*) alapítani, milyen a tagsági jogviszony alapításkor, illetve később. Megismerhetjük továbbá az Európai Részvénytársaság fogalmát, alapításának feltételeit, szervezeti felépítését, egyszintű és kétszintű irányítási rendszerét. A fejezetet az Európai Szövetkezet fogalmának, alapításának, működésének, megszűnésének ismerveivel zárul.

Összességében jelen könyv egy olyan átfogó mű, amely érthetően dolgozza fel a társaságokra vonatkozó – sokszor szerteágazó – szabályozó joganyagot és segít eligazodni a kapcsolódó fogalmak között, továbbá bemutatja az összefüggéseket más jogágakkal is.

A világosan szerkesztett, jól tagolt könyv ugyan egyetemi tankönyv, s mint ilyen joghallgatók számára íródott, de az eredményes szakvizsgára készülők számára is nélkülözhetetlen olvasmány. Bátran ajánlható a végzett jogászok számára is, akik a mindennapi gyakorlati munkájukhoz kaphatnak naprakész segítséget belőle.